

Nr 452.

Av herr **Gustafsson** i Välsnäs, om anslag för verkställande av vissa försök och undersökningar för främjande av foderodling på betes- och slättervallar.

Förhållandena visa, att den enda framkomliga vägen för landets självförsörjning med foder är att på ett tidsenligt sätt utnyttja våra möjligheter för foderodling på betes- och slättervallar. Vunna erfarenheter och erhållna försöksresultat ådagalägga sålunda,

att man därigenom kan åstadkomma det ojämförligt billigaste fodret;

att på så sätt det sundaste och bästa såväl underhålls- som produktionsfoder erhålles;

att därmed kan åstadkommas tillfredsställande avkastning av djuren under såväl sommar- som vinterhalvåret utan extra kraftfodertillskott eller med dylikt i betydligt mindre mängd än som hittills varit brukligt; samt

att på den vägen vår djurhållning kommer att bedrivas i enlighet med våra naturliga produktionsbetingelser på ett för vår folknäring i alla avseenden gynnsamt sätt, innebärande även djurstockens tilltagande sundhet, produktionens förbilligande samt säkerställandet av tillgången på viktiga livsmedel samt inskränkning i den för våra förhållanden onaturligt upptrivna, numera ekonomiskt osunda överproduktion, varöver man klagat.

Trots anförda, numera till fullo ådagalagda gynnsamma förutsättningar för djurhållningens förbilligande i vårt land och det arbete härför, som bedrives av rikets konsulent- och lantbrukslärarkår, vars medlemmar till största delen utbildats vid de av Svenska betes- och vallföreningen hållna statsunderstödda kurserna, måste konstateras, att den rationella betes- och vallkulturen alltfört tillämpas endast vid en ringa procent av landets brukningsdelar och att en mycket betydande import av utländskt foder alltjämt fortgår.

Tvivel bör icke råda rörande riktigheten av vad som ovan anförts beträffande betes- och vallkulturens fördelar. Emellertid fortsätter kraftfoderimporten, ehuru icke möjlighet finnes att åstadkomma en i någon mån lönande export för härigenom åstadkomna produkter. Vår konkurrenskraft på världsmarknaden, på grund av våra relativt höga produktionskostnader och även — vad smöret beträffar — en beklagligt låg betalning i jämförelse med vad våra grannländer erhålla, behöver också om möjligt upphjälpas. Det synes dock vara ett allvarligt såväl jordbruks- som även allmänt intresse, att arbetet för vår försörjning med och användning av inhemskt, billigt kvalitetsfoder bedrives så kraftigt, att möjligast snabb och tillförlitlig framgång därav kan beräknas.

Det viktigaste villkoret härför synes dock vara, att landets konsulent- och lärarkår, som främst verkar för upplysningsarbetet och den rådgivande verksamheten ute i landet, erhåller klarhet beträffande sådana för denna jäm-

förelsevis unga kulturgren viktiga problem, som ännu icke kunnat upptagas till bearbetning, eller som icke hittills varit föremål för tillräckligt omfattande sådan.

Det synes mig alldeles klart, att dessa primära förutsättningar för odlingsgrenens framgång icke utan vägande skäl få åsidosättas eller fördröjas. Det kan nämligen icke förnekas, att i denna motion berörda verksamhet på det intimaste sammanhänger med och utgör förutsättning för framgång för flera av de betydelsefulla produktionsproblem, varmed statsmakterna nu brottas.

För här berörda åtgärder verkar visserligen sedan åtskilliga år tillbaka Svenska betes- och vallföreningen. Att denna förening också, så gott sig göra låtit, fullgjort de betydelsefulla uppdrag, som enligt de av Kungl. Maj:t fastställda stadgarna åvila densamma, erkännes oförbehållsamt från olika håll. Inom föreningen planlagda, för fortskridandet nödvändiga försök och undersökningar vänta dock på bearbetning. Föreningens hittillsvarande försöksanslag, högst 8,000 kronor per år för landet i sin helhet jämte resor, de senaste åren dock med betydlig nedsättning, ha givetvis härför icke varit tillfyllest. Detta har också gjort, att arbetets omfattning väsentligen blivit beroende på möjligheten att åstadkomma privat bistånd.

Jag förmenar likväl, att kraftigare åtgärder måste vidtagas för främjande av här berörda odlingsgren. Till de uppgifter, som ofördröjligen böra bli föremål för ett klarläggande arbete, må bland annat anföras följande.

I. Ständiga klagomål förekomma över *rödklävernens ogynnsamma inverkan på smörkvaliteten* såväl och huvudsakligen i Sydsverige vid avbetning av denna under sommaren genom tjudring som vid betesgång på återväxtklöver i landet i dess helhet. Undersökningar häröver äro icke utförda, och betes- och vallföreningen, som har att upplysa om huru betesmöjligheter under sådana förhållanden bäst böra ordnas, meddelar sig sakna reella förutsättningar härför. Nödvändigt är alltså att utreda:

a) i vad mån rödklävervallarna kunna ersättas med vall av betestyp även för kortvarigt bruk i södra Sverige;

b) hur klöveråterväxten bäst bör utnyttjas för mjölkproduktionen; direkt genom betesgång eller möjligen i form av A. I.V.-foder samt slutligen

c) varmed klöverbetet höstetid kan ersättas eller kompletteras.

II. I samband med föregående uppgifter böra undersökningar utföras angående

huruvida artbeskaffenheten hos betesvallar, särskilt *vitkläverfrekvensen*, övar inflytande av betydelse på mjölkproduktionen och produkternas beskaffenhet.

III. Då det gäller mjölkproduktionens grundande under sommarhalvåret i huvudsak på bete utan tillskott, vilket torde vara målet, har *fällindelningen* visat större inverkan på både vallmattans och djurens avkastning, än vad som hittills varit antagligt. Särskilt erfordrar betesvallens användning även för slätterändamål, att densamma på lämpligt sätt uppdelas. Svenska betes- och vallföreningen har att uppgöra planer och förslag för dylika åtgärder, varvid hänsyn måste tagas ej blott till de direkta kostnaderna utan även till

åtgärdernas verkan. Den har vidare att utbilda sakkunniga för biträde åt jordbrukare inom olika orter. Hittills har emellertid icke varit möjligt, att utföra ett enda tillfredsställande försök rörande anförda fråga. Endast empirisk kännedom föreligger sålunda, och detta kan omöjligen anses tillfredsställande för så betydelsefulla men också kostsamma företag vid våra gårdar. Därför böra tillfredsställande försök och utredningar åstadkommas rörande

fällindelningens nödvändighet och ekonomiska genomförande (intensitet).

IV. Att vallmattans produktionsförmåga väl utnyttjas, är givetvis ett villkor för att det skall lyckas genom gräsmarkskulturen åstadkomma erforderlig ersättning för nu behövt, dyrbart kväverikt extra foder. *Antalet avbetningar* har visat stort inflytande såväl på vallmattans som på djurens avkastning, vilket även varit förhållandet beträffande *avbetningsgraden* vid olika tider. Utredning erfordras därför angående

hur betesgången bör organiseras och hur hård avbetning (intensitet), som bör tillämpas särskilt för mjölkande djur med iakttagande av avbetningens verkan på gräsmattan olika årstider.

V. Man är numera så övertygad om *kraftfodertillskottets olämplighet* i allmänhet även för högmjölkande kor, då de gå på gott bete, att detta visserligen i upplysningsarbetet oftast avrådes. För riktigheten härav tala också resultaten från Svenska betes- och vallföreningens kontrollgårdar, dock icke avsedda för egentliga försök. Detta likväl ännu allmänt florerande bruk torde icke allenast vara direkt förlustbringande utan även ogynnsamt såtillvida, att djurens förmåga att tillgodogöra och omsätta betes- respektive höfoder därigenom nedsättes. För den sakliga utbildningen av undervisare och kontrollassistenter erfordras, att det blir klarlagt

huruvida icke kraftfodertillskott på bete av god beskaffenhet äntligen på allvar bör avrådas och under vilka förhållanden dylikt eventuellt kan rekommenderas, exempelvis då det synes utöva gynnsam inverkan på smörfettet.

VI. De senare åren har vid olika tillfällen den meningen kommit till uttryck, att *minskad kraftfodersförbrukning* (respektive oljekaks-) skulle medföra *sänkning* av mjölkens fetthalt och utöva ofördelaktig inverkan på smörfettets beskaffenhet. Även om man har skäl antaga, att anförda åsikt bör mottagas med mycken reservation, bör

hemmafodrets inverkan på mjölkens fetthalt och smörfettets beskaffenhet utredas (i samband med statistisk undersökning av material från gårdar med olika utfodringsprinciper).

Ur allmän ekonomisk synpunkt är därtill behövt att verkställa

VII. tillräckligt omfattande statistiska undersökningar angående *mjölproduktionen samt mjölkdjurens livslängd och fruktsamhet* i områden

a) dels med utsträckt betesgång och

b) dels med mera typisk, föråldrad stallfodringsprincip.

Enkla sammanställningar häröver hava i mindre skala utförts. De därav erhållna resultaten äro mycket orienterande och tala för att värdefulla upp-

gifter skulle kunna erhållas genom mera omfattande undersökningar i den vägen.

I detta sammanhang bör även följande betydelsefulla fråga beaktas. En allvarlig strävan pågår ju för närvarande att åstadkomma avsättning till rimliga priser av slaktdjur och därav erhållna produkter. Bekant är även, att den vita färgen på fett i allmänhet anses tyda på en bättre vara, vilken därför röner större efterfrågan och vanligen högre betalning. Känt är också, att fett hos på betesgång åstadkommen gödning erhåller en mera gulaktig färgton och att sådant kött är mera svårsålt. Någon tillförlitlig utredning rörande betydelsen av berörda färgförhållanden föreligger emellertid icke. Omöjligt är ej heller, att färgen fullständigt saknar reell betydelse. Det kan till och med tänkas, att ett motsatt förhållande råder än det, som ovan relaterats beträffande färgen såsom kriterium på det verkliga värdet. På grund härav och då detta spörsmål är av stor ekonomisk betydelse, är det av stor vikt att företaga

VIII. grundlig utredning i samband med tillräckligt omfattande försök och undersökningar av denna fråga.

Alla dessa spörsmål falla visserligen inom ramen för eller beröra på ett avgörande sätt den verksamhet, som tillkommer Svenska betes- och vallföreningen. Undersökningarna och försöken torde därför närmast böra utföras under ledning av föreningens sakkunniga styrelse i samarbete med föreståndarna för centralanstaltens jordbruks-, husdjurs- och mejeriavdelningar, och bör husdjursavdelningens föreståndare medverka särskilt vid och närmast ansvara för de mera direkta utfodringsspörsmålen. Behov torde även uppkomma att anlita andra sakkunniga såväl vid den närmaste planläggningen som vid arbetets genomförande, och böra försöken och undersökningarna pågå tillsvidare, intill dess att tillförlitliga resultat kunna anses föreligga. Att åstadkomma närmare föreskrifter härom torde böra uppdragas åt Svenska betes- och vallföreningens styrelse i samarbete med centralanstalten för jordbruksförsök.

Undertecknad har icke på den korta tid, som stått till buds, kunnat åstadkomma erforderlig utredning rörande detaljerna av ovan berörda åtgärder, så mycket mera som dessa väl kunna kompletteras med åtskilliga andra, eller de kostnader, som ett någorlunda tillfredsställande arbete av berörda art kunna betinga. En orientering härom synes emellertid förutsätta, att ett belopp av intill 25,000 kronor kan bli erforderligt.

Jag vill i detta sammanhang erinra om vissa av statsmakterna beslutade åtgärder till stöd för vårt jordbruk. Härvid tänker jag på mjölkregleringen, kraftfoderskatten och slaktdjursavgifterna. Framgången av därav berörda grenar av vår lantushållning torde i icke oväsentlig mån vara beroende av att klarhet vinnes rörande sådana för jordbrukets produktion betydelsefulla frågor som de i motionen omnämnda.

På grund härav och under hänvisning till vad sålunda blivit anfört får jag hemställa,

att riksdagen ville till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag av 25,000 kronor att efter av lantbruksstyrelsen godkänd plan användas för försökens och undersökningarnas snara verkställande samt besluta att beloppet ifråga skall utgå av de medel, som inflyta på grund av ovan omnämnda av statsmakterna beslutade åtgärder till stöd för vårt jordbruk.

Stockholm den 23 januari 1935.

John Gustafsson
i Välsnäs.

I motionens syfte instämmer

C. Gösta Jacobsson.
